

EDITORIAL

Tapuson an 80 katuig nga bagakolonyal nga paghahadi han imperyalismo nga US

Labaw san-o man ha kasaysayan han Pilipinas, mahugot gud yana an panginahanglan nga makigbisog hin hul-os nga kadasig agud kab-uton an maiha na nga hingyap han katawhan Pilipino nga tinuod nga katalwasan tikang ha bagakolonyal nga kontrol ngan dominasyon han mga imperyalista nga Amerikano.

Ginbabay-og an bug-os nga kalibutan han tikahilarum nga pankalibutan nga krisis han sistema nga kapitalista ngan natikapintas nga sumpakaiy han mga imperyalista nga poder. Atubangan hini, dugang nga natikagrabe an panmilitar nga agre syon han US, ha maraut nga larang nga ig-imponer an hegemoniya ha magkalain-lain nga parte han kalibutan para kontrolon an mga surok han hilaw nga materyales ngan mga merkado para ha pagtatambak han iya sobra nga mga epektos.

Ha Pilipinas, mas natikabug-at an pagdat-og han imper-

yalismo nga US ha katawhan Pilipino. Aada an pirmihan nga presensya ngan hiluagan nga pag-ooperasyon han yukut-yukot nga panmilitar nga pwersa han US ha magkalain-lain nga dapit han nasud, komo butaray nga pagpapakita han ira kontrol ngan dominasyon ha Pilipinas. Waray wantas an pagwawasiwas han US han panmilitar nga pwersa ha porma han susrunod nga pan-gerra nga pagpapahiara. Nagpalupad hadi han Tomahawk *missile* tikang ha sibilyan nga erport ha Tacloban City ngadto ha Nueva Ecija, nga nagsapeligro ha milyun-

milyon nga Pilipino ha Manila ngan iba pa nga lugar nga gin-agian han himubo nga paglupad hini.

Gin-gamit han US an kontrol hini ha Armed Forces of the Philippines (AFP), partikular ha Philippine Navy, hasta ha Philippine Coast Guard, agud magserbe nga *escort* o bantay ha mga pwersa nga nabal han US nga magmamaniobra ha kadagatan ha palibot han China. Haros permanente nga mayda nakaduong o naglalayag nga higante nga *aircraft carrier* han US ha kadagatan han Pilipinas. Kalakip dinhi an USS Abraham Lincoln nga linusot ha mga isla han Pilipinas ngadto ha South China Sea antes ini naglayag ha Middle East agud sumuporta ha pag-atake han US ha

Iran. Diri pala maiha, "nagpatrulya" an US Coast Guard ha Scarborough Shoal, nga pira kayukot kamilya an distansya ha baybayon han US, agud mangayat ngan manulsol ha China.

Mas mahugot nga ginkokontrol han imperyalismo nga US an niyutyo nga rehimen Marcos ngan an palisiya nga pan-gawas han nasud.

Baga pikoy an mga maka-US nga upisyal han rehimen Marcos ha pauru-utro nga propaganda han US para tagan rason an estratehiya nga "palibutan" ngan "pugngan an paghiluag" han kusog han China. Gin-hagudalan liwat han rehimen Marcos an utro nga pagbalik han mga tropa nga Hapon ha Pilipinas agud suportahan an US, nga butaray nga pagtamas-tamas ha guliat han katawhan Pilipino para

ha hustisya ha hiluagan nga mga krimen han mga sundalo han Japan han ginsakop an Pilipinas hadton Ikaduha nga Gerra Mundyal.

Ha ekonomiya, mas agresibo nga iginduduso yana han US an pagpapahugot han kontrol han mga kapitalista nga Amerikano ha natural nga karikuhan han nasud, ha balayan han Pax Silica. Igin-iinsister han US an ispesyal nga pagtratar ha mga kompaniya nga Amerikano nga magnenegosyo ha gin-abrihan nga "economic security zone" ha Pampangang ngan Tarlac, para ha pagpoproseso han mga mineral ngan pagtitindog han hakog-ha-tubig nga imprakstruktura para ha *artificial intelligence* (AI). An mga kompaniya nga Amerikano (hasta na an kaso-syo nga panmilitar nga kompaniya han Israel) nga mag-ooperasyon dinhi waray babaydan nga buhis, waray plete ha tuna ngan talwas ha kontrol ngan pagdumara han guberno han Pilipinas. Subay ha larang han US, gintatarget ngan iginpapaserra han rehimen Marcos, ha pangunguna han AFP ngan Department of Defense, an mga kompaniya han China nga mayda mga pabrika ha Pilipinas.

Ha militar, natikagrabe an panginginlabot han US ha lokal nga gerra nga panmuyopoy ngan pagsungo ha pasismo han reaksyunaryo nga estado kontra ha katawhan nga

nakikigbisog. Ha balayan han Salaknib *military exercises*, ginhihimo an mga pagpapahiara han mga tropa nga Amerikano ha "jungle warfare" ngan "small unit operations" nga nakapokus prinsipal ha mga operasyon nga kontra-gerilya. Gin-armsan hini an AFP han mga *jetfighter*, helikopter, mga bomba, kanyon, *drone*, kontra-*drone*, GPS *tracker* ngan iba pa nga armas ha desperasyon nga lipulon an BHB, nga usa ha pinakadako nga ulang ha hul-os nga pag-ungbaw han poder han US ha Pilipinas. Dirudiretso nga nasulod an mga tropa nga Amerikano ha mga tay-aw nga lugar ha kabaryuhan, kalakip an ha Central Luzon, Bicol ngan magkalain-lain nga prubinsya ha Mindanao.

Ginsusunghan han imperyalismo nga US an pasista nga panmuyopoy han mga armado nga alipures han rehimen Marcos. Nag-iinop hin nagmamata an imperyalismo nga US ngan an mga lurong nga militarista nga upisyal nga mahiaagi ha pasista nga panmuyopoy an pagperdi ha armado ngan diri armado nga pag-ato han hiluag nga masa han katawhan nga nakikigbisog para ha tinuod nga katalwasan. An padayon nga pagpupursige ngan madig-on nga pagbawi han kusog han BHB, ngan an natatagamtaman hini nga hiluag nga pagsuporta han masa ha magkalain-lain nga parte han nasud,

pagpamatuod nga diri kan-o man mapaparong an hingyap han katawhan Pilipino para ha tinuod nga katalwasan ngan demokrasya.

Haros walo kadekada na tikang hadton Hulyo 4, 1946 han "ighatag" han imperyalismo nga US ha Pilipinas an buwa nga katalwasan, ngan igin-tukod an niyutiyo ngan pasista nga estado. Kakunsabo an naghahadi nga mga klase han mga dagko nga kumprador burgesya, dagko nga agraron maytuna ngan burukrata kapitalista, iginludlod han imperyalismo nga US an Pilipinas ha bagakolonyal ngan bagapyudal nga kamutangan.

Ha ilarum han 80 katuig nga bagakolonyal nga paghahadi han US, naludlod an Pilipinas ha waray kahamanan nga pan-ekonomiya nga krisis, tungod ha paghihikaw ha Pilipinas han higayon nga tumindog ha kalugaringon nga tiil. Ginpabilin hini an at-rasado nga sistema nga pyudal ngan ginpaserbe an nasud nga taga-eksport han barato nga hilaw nga materyales. Gin-gumon an nasud ha langyaw nga pautang para ha temporaryo nga pagpabuylo ha ekonomiya kabalyo han panlugos han mga palisiya nga neoliberal nga nag-upaw ha mga kagugub-an, nagdambong ha mga kabukiran, nanlupot han mga mineral, nag-angkon han gatus-kayukot kaektarya nga katunaan. Gin-gamit an Pilipinas nga dako nga base militar para ig-imponer han US an poder ha nasud ngan magkalain-lain nga parte han kalibutan.

Ha "Adlaw han Katalwasan" ha Hunyo 12, waray pulos nga magselebrar atubangan han paghimakuri han katawhan ngan panraugdaug han langyaw nga panmilitar nga pwersa. Ha 80 katuig nga bagakolonyal nga paghahadi han US, gin-angkon han mga monopolyo kapitalista nga Amerikano an karikuhan han nasud samtang gintalumpigos ngan gin-gutom an hiluag nga masa nga trabahador ngan parag-uma. Kinahanglan tapuson ini nga takna han kasaysayan han nasud nga waray iba nga hingaradtuan kundi dugang pa nga pagkukuri ngan pag-aantos han katawhan. Kinahanglan magkaurusa an bug-os nga katawhan ngan hul-os kadasig nga ipasulong an gerra han katawhan para ha tinuod nga katalwasan, demokrasya ngan katalwasan han nasud.

AB

ANG Bayan

Bolyum LVII Ihap 11 | Hunyo 7, 2026

Igin-gagawas an Ang Bayan ha lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Winaray ngan Ingles. Nakarawat an Ang Bayan han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot hin mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan.

Gin-uunod

Editorial: Tapuson an 80-katuig nga bagakolonyal nga paghahadi han imperyalismo nga US	1
Ika-6 nga teoretikal nga kumperensya han NDFP	3
Mga kontra-insurhensiya nga operasyon han US	4
Panginginlabot han US Coast Guard ha nasud	4
Gibo Teodoro: Pasista nga tuyaw nga ayam han US	5
Bisita ni Marcos ha Japan	6
Operasyon nga isnayp han BHB-Northern Samar	6
Ha dagmit nga pulong	7
Super El Niño, ginkakabarak-an han anakbalhas	8
Krisis ha Senado: Espiho han burukrata-kapitalismo	9
Paghibang ha kalibungan para ha ganansya	9
Reporma ha GE: Paghukas ha dunot nga edukasyon	10
Kabatan-unan kontra ha <i>Red-tagging</i> , panmuyopoy	11
Negosasyon ha kamurayawan han US ngan Iran	11
Mga protesta	11
Natikagrabe nga agresyon han US ha Latin America	12

An Ang Bayan igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas

ang.bayan@cpp.ph

cpp_angbayan

Teoretikal nga kumperensya hiunong ha pasismo ngan imperyalismo ha mga neokolonya ha ika-21 kasiglo, iginlansar

Madinaugon nga iginlansar ha pangunguna han National Democratic Front of the Philippines (NDFP) an Ika-6 nga Internasyunal nga Teoretikal nga Kumperensya nga mayda tema nga "Pasismo ngan Imperyalismo ha mga Neokolonya ha ika-21 kasiglo" hadton Mayo 22-23 ha Kathmandu, Nepal. Gintambungan ini han haros 200 nga tinaglawas tikang ha 17 nga nasud, nga ginbubug-os han mga partido komunista, mga partido han trabahador, mga grupo nga nagbubug-os han partido, mga rebolusyunaryo nga organisasyon, mga kagiusan para ha nasyunal nga pagtatalwas, ngan mga progresibo nga organisasyon.

Ikaduha an aktibidad ha duha nga magkasunod nga kumperensya nga nagtalakay ha karukayaknon han pasismo ha ika-21 kasiglo. An ginsundan hini nga kumperensya nagtalakay ha pasismo ha mga pusod han imperyalista nga nasud ngan mga industriyalisado nga kapitalista nga nasud.

Pinaagi han pagtalakay ha 17 nga teoretikal nga papel, ginpahilarum han asembleya an pagsantop ha pasismo komo produkto han krisis han imperyalismo. Gintagan duon kun tiunan-o gin-gamit han mga imperyalista ngan niyutiyo nga rehimen an pasismo pinaagi han programa nga kontra-insurhensiya ngan magkalain-lain pa nga porma han panmuyopoy, agud igpabilin an ira karikuhan ngan poder.

Kumuha an kumperensya han mga leksyon tikang ha mga kontribusyon nira Lenin, Stalin ngan Dimitrov, kalakip an mga leksyon ngan kahibaruan nga nakuha tikang ha ikalima nga teoretikal nga kumperensya han NDFP, agud maanalisar an makasaysayan nga pag-uswag ngan paghaum han pasismo ha ika-21 kasiglo ha mga neokolonya nga nasud. Gintagan duon ha kumperensya an dagmit nga panginahanglan nga magbug-os han hiluag nga nagkakaaurusa nga prente han mga trabahador, intelektwal, ngan iba pa nga tinalumpigos nga sektor agud epektibo nga atubangon ngan perdihon an pasismo.

Ginhuman an kumperensya pinaagi han sinteses han mga diskusyon, papasidungog ha mga martir

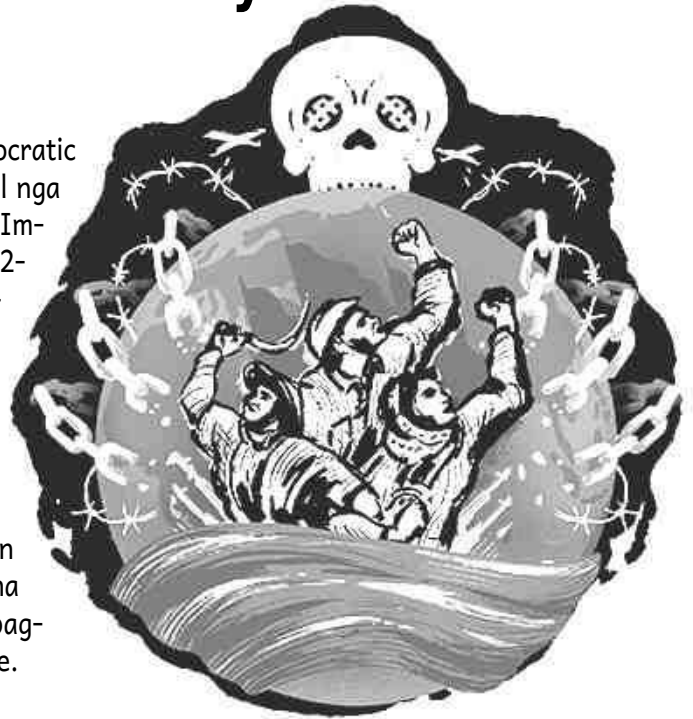
han gerra han katawhan ngan mga rebolusyon ha mga neokolonya ngan pagkanta han Internationale.

Gamot han pasismo ha Pilipinas

Ha artikulo nga iginpasaro han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas nga gintituluhan nga "Ipasulong an gerra han katawhan para gabuton an gamot han pasismo ngan imperyalismo ha mga neokolonya," ginbaybay an kasaysayan ngan ebolusyon han pasismo ngan neokolonyal nga pasista nga estado ha Pilipinas.

Ginlain hini an proseso han pagturok han pasismo ha mga kapitalista nga nasud ngan ha mga neokolonya. Ha mga sentro han imperyalismo, an pasismo tinurok komo reaksyunaryo nga kagiusan (ultra-nasyunalista ngan kontra-komunista) nga ginsisingabot an krisis han kapitalismo agud agawon an poder ngan puypuyon an klase nga trabahador. Ha mga neokolonya, linutaw an pasismo pinaagi han imperyalista nga pagpuypoy ha nasyunal nga pag-ato agud ihagudalan an warayulang nga pandambong han mga langyaw nga kapitalista ngan kakunsabo nga lokal nga naghahadi nga klase.

An pasismo ha Pilipinas diri natural nga tinurok kundi igin-imponer han imperyalismo nga US ha porma han estado nga neokolonyal. Igin-eksport han US an pasismo ha Pilipinas kadungan han paggrabe han krisis han monopolyo kapitalismo. Samtang ginpapabilin an burges-de-

mokratiko nga sistema ha kalugaringon nga nasud, ginhimo hini an brutal nga pasista nga pagsakop ngan kontra-komunista nga panmuyopoy ha Pilipinas. Ha paglabay han panahon, mas naggrabe ini nga panmuyopoy pinaagi han mga doktrina nga kontra-insurhensiya nga nakasubay ha mga manwal han US.

Tikang ha mga nakalabay nga niyutiyo nga rehimen tubtub ha presente, nagpatuman an estado han magkalain-lain nga panmilitar nga kampanya ngan mga mapangipit nga balaud sugad han Anti-Terror Law ngan Executive Order 70 agud sistematiko nga puypuyon an mga aktibista, mamamahayag, ngan mga kritiko. Nagamit liwat han mga mekanismo an estado agud hul-os nga maghadi, kalakip an pag-iimponer han diri dayag nga balaud militar, pagpapatuman han mga balaud agud magin lehitimo an pasista nga paghahadi, kontrol ha ideolohiya ngan midya, ngan paggamit han abante nga panmilitar nga teknolohiya para ha sarbeylans ngan pagpuypoy ha mga rebolusyunaryo nga kagiusan.

Pinaagi han panmaihaan nga gerra han katawhan, iginpapasulong ha Pilipinas an demokratiko nga rebolusyon han katawhan agud ibagsak an paghahadi han imperyalismo nga US ngan kakunsabo nga mga naghahadi nga klase. Ha sugad hini la nga pamaagi mahuhuman an pasismo. AB

Mga kontra-insurhensiya nga operasyon han US ha tahub han *war games*

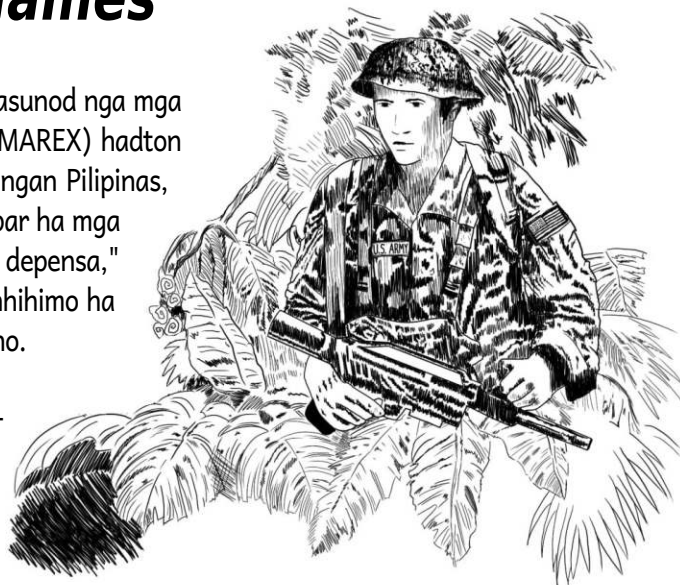
Kahuman han Balikatan 2026, layon nga iginkasa han US an kasunod nga mga *war games* nga Salaknib, Kasangga, ngan Marine Exercise (MAREX) hadton Mayo. Masobra 8,000 nga tropa tikang ha US, Japan, Australia, ngan Pilipinas, hasta mga tropa tikang New Zealand ngan Canada, an nagpartisipar ha mga *war games*. Sukwahi ha ginsesering nga para ini ha "eksternal nga depensa," komun ha tulo an mga kontra-insurhensiya nga operasyon nga ginhihimo ha mga komunidad han mga parag-uma ngan parupangisda nga Pilipino.

Ha Luzon, ginhimo han US an Salaknib 2026 nga ginpartisiparan han mga *army* han US, Pilipinas, ngan New Zealand, ngan han Japan Ground Self-Defense Force. Ginpapahiaran hini an pagbarubalhin han mga higamit militar ha giutan han mga isla ha kunuhay "archipelagic defense." Nagpokus an *war games* ha pagpapahiaran ha mga taktika ha gerra ha kagugub-an (*jungle warfare*) ngan mga *small unit tactic* ha mga kundisyon nga "real time." Igintukod para hini an mga "jungle combat training center."

Ha Camarines Sur, iginlansar an Kasangga 2026-1 tikang Mayo 26 nga ginpartisiparan han mga tropa tikang ha Australian Army. Pokus hini an operasyon nga paniktik ngan kombat ha mga komunidad. Antes pa abrihan

an *war games*, hinugdon na ang langyaw nga mga tropa ha prubinsya. Gin-gamit nira an mga baybayon ngan bubkiron nga parte han Pasacao, Balatan, San Fernando, Libmanan, ngan Ragay. Ginsusulod nira an mga komunidad ngan ginpahugot an gios ngan pagpakabuhi han mga parag-uma ngan parupangisda.

Ha Mindanao, ginhihimo han US an MAREX 2026 ha Maguindano del Norte kabakyang an Philippine Marine Corps. Pokus hini an paghihimo han mga *jungle patrol* ha gawas han Cam Iranun ngan pagpapabuto han artileri hirani ha tawuhon nga lugar ha Datu Blah Sinsuat ngan Barira. Nagdurot han kasamok ha mga residente an pa-

nganganyon.

Tikang ha tinikangan, duon han mga *war games* han US an kontra-insurhensiya nga mga operasyon. An Balikatan, antes ini magin multilateral nga pasalida han mga tropa ngan armas, nakatadong ha "internal nga depensa" o pag-eeksperimento han mga taktika ngan higamit kontra ha armado nga kagiusan nga Bangsamoro ngan kontra ha Bagong Hukbong Bayan. Iginlansar ha tahub hini an higluag nga sibil-militar nga operasyon diin napakabuotan an US ha pagtitindog han mga eskoylahan, paghihimo han mga *medical mission*, pag-uukad han mga atabay ngan iba pa nga ischema agud igpahirayo an "kasingkasing ngan hunahuna" han katawhan ha pagrerebolusyon.

Samtang, duon han Salaknib, nga syahan nga iginlansar hadton 2016, an pagpapauswag han mga taktika ngan kapas han Philippine Army ha *jungle warfare*, *small unit tactics*, paggamit han K-9 (mga ayam), pagdis-arma han mga eksplosibo, ngan pagpapabuto han mga kanyon ngan mortar. Hini nga naglabay nga duha katuig, gin-eksperimento dinhi an tinagdamo nga paggamit han gudti nga *drone* ("eye in the sky" ha Cagayan Valley hadton 2025) ngan moderno nga kontra-*drone* ngan *electronic warfare* (2026), kadungan han magkatig-ob nga operasyon han mga yunit. An mga armas nga gin-gagamit hini nga mga *war games* ginbabaligya ha dayuday han US ha Pilipinas. **AB**

US Coast Guard, butaray nga nanginginlabot ha Bajo de Masinloc

HADTON MAYO 28-30, iginlansar han US Coast Guard, dara-dara an mga barko han Philippine Coast Guard, an gintawag hini nga "gintig-ob nga pagpapatrolya" ha Bajo de Masinloc (Scarborough Shoal). Ha pagpapatrulya nga ini, "igin-ensayo" han US an mga Pilipino ha mga operasyon nga pagsulod, pagrekisa ngan pagkumpiska han mga barko nga iginkokonsidera nga "pangontra" o naghihimo han krimen ha kadagatan; pag-ulang, pag-gama, ngan panrerekisa hini; ngan pagpupulis ha kadagatan.

Butaray ini nga panginginlabot ngan pagsusungo ha mga sumpakiay ngan tensyon ha kadagatan. Talapas liwat ini ha hingyap han mga Pilipino, labina han mga Pilipino nga parupangisda, nga murayaw ngan diplomatiko nga resolbahon an mga sumpakiay ha dagat giutan han Pilipinas ngan China. Imbes nga ibanan an presensya han mga armado nga pwersa ha palibot han kadagatan han bahura agud mahiinsister an katungod han gudti nga parupangisda nga Pilipino, mas ginhimo hini nga makuri tubtub nga imposible an murayaw nga paglalayag ngan pangingisda nira didto.

Sentro han mapaso nga sumpakiay an Bajo de Masinloc tungod ha magkadungan nga pag-angkon dinhi han China ngan Pilipinas. Hadton 2016, igindeklara han Permanent Court of Arbitration an kadagatan ha paglibot hini komo tradisyunal nga *fishing grounds* han gudti nga parupangisda nga Pilipino, Chinese ngan Vietnamese.

Gibo Teodoro: Pasista nga tuyaw nga ayam han imperyalismo nga US

Ha Shangri-La Dialogue ha Singapore, nagparayaw hi Gilberto "Gibo" Teodoro Jr, sekretaryo ha depensa han rehimen Marcos, komo tagatanyag han pinakamagraut ngan militarista nga palisiya han imperyalista nga US. Dinhi, gin-aghat niya an mga nasud nga sumunod ha kumpas han US ngan nagpresenta nga magin tagakoordina hini ha Asia. Baga hin tuyaw nga ayam, agresibo niya nga gin-atake an mga naato ha US. Tinuig nga katitirok han mga upisyal ha depensa ha Asia an Shangri-La Dialogue nga ginhimo hadton Mayo 29-31.

Ha katitirok, hul-os nga kahambog nga igindeklara ni Teodoro an Pilipinas komo "Archipelagic Sentinel" ngan "tagdepensa han talwas nga kadagatan." Subay ini ha estratehiko nga katuyuanan han US nga gamiton komo dako ngan libre nga forward operating base an nasud ha pakigsumpakiay hini ha China. Basaranan hini nga tanyag an National Defense Strategy han US ha pagwawasiwas han panmilitar nga poder nga Amerikano o "peace through strength." Ginbaligya ni Teodoro an mga base, pasilidad ngan enklabo han Pilipinas diri la ha US, kundi hasta ha mga sangkay hini, agud gamiton nga lansaran han mga panmilitar nga operasyon, istakan han opensibo nga mga armas, ngan pabrika para ha pangerra nga produksyon.

Mahugot nga gindepensahan ni Teodoro an US, hasta na liwat an Japan, kontra ha mga kritisismo han hegemonismo ha Asisa. Gindepensahan niya an militarismo han gubyrno ni Sanae Taikaichi ngan an kasaysayan han brutal nga pananakop han Japan ha Asia, kalakip an ha Pilipinas, hadton Ikaduha nga Gerra Mundyal. Gintawag niya nga "diri makatadungan" ngan "sayop nga pagbasa ha kasaysayan" an mga paghinumdom ha mga krimen ha gerra han imperyalista nga Japan. Ha luyo ini han hiluag nga pagtipa han katawhan nga Japanese ha pagbul-iw ha mga probisyon ha konstitusyon ngan balaud nga nagdidiri ha Japan nga

madabi ha anuman nga gerra.

Dugang nga iginhigot ni Teodoro an Pilipinas ha estratehiko nga mga interes han US. Ginpirmahan niya, kaupod an sekretaryo han Department of War han US nga hi Pete Hegseth, an 15-katuig nga Communications Interoperability and Security Memorandum of Agreement hadton Mayo 30. Ha ilarum han iya pamumuno, duha na nga kasarabutan ha "pagsasaruay han datos paniktik" nga nagbubuksas han mga internal ngan panseguridad

nga karukayaknon han Pilipinas ha mga langyaw nga tropa an iya ginpirmahan. Hiya liwat an nagduso ngan nagpirma ha upat nga panmilitar nga kasarabutan nga nagtutugot ha libre nga paggawas-sulod han mga langyaw nga tropa nga alyado han US ha nasud.

Ura-ura nga gindayaw han kriminal ha gerra nga hi Hegseth hi Teodoro nga hul-os nga nasuporta ha karuyag han US nga mag-alutaga an mga nasud ha Asia han tubtub 3.5% han mga *gross domestic product* o GDP hini (masobra ₱1 katrilyon, kun ha Pilipinas) para ha pandepensa nga kagarastuhan. Para ha 2026, napahitaas na ni Teodoro an badyet han niyutiyo nga AFP han 12% tanding ha 2025 o tikang ₱378.9 kabilyon ngadto ₱423.7 kabilyon. Tungod kay aminado nga diri makakabaton ha rekisito nga badyet, gintanyag han rehimen Marcos an libre nga paggamit ha mga pasilidad, rekursong ngan tuna han mga pwersa nga Amerikano. Sering ni Hegseth, kinahanglan "subaron" han iba an Pilipinas hini nga karukayaknon.

Ha sakob han nasud, nangunguna nga tag-undong han militarista nga doktrina hi Teodoro kontra ha katawhan ngan kagiusan kontra ha imperyalista nga gerra han US, labina ha mga pwersa nga ginpapamunuan han Partido Komunista ng Pilipinas.

Sugad han iya amo, iginkokonsidera niya nga "terorismo" an armado nga pag-ato ha imperyalista nga pandambong ngan paniniyupi. Gindadayaw niya an madugo nga kampanya nga kontra-insurhensiya nga nagresulta ha mga masaker ngan krimen ha gerra. Diri pala maiha, gindayaw ngan nakigselebrar pa hiya ha mga tropa han 79th IB nga aada ha likod han masaker ha 19 nga indibidwal, kaupod an duha nga menor-de-edad, ha Toboso, Negros Occidental. Ura-ura nga natipa liwat

Sundan ha paypay 6

Pagbisita ni Marcos ha Japan, para ha panmilitar nga alyansa ngan dugang nga paniniyupi ha mga trabahador

Gintapo han mga protesta an pagbisita ni Ferdinand Marcos Jr ha Japan hadton Mayo 26-28. Tuyo han 4-kaadlaw nga upisyal nga pagbisita an pagpapakusog han mga panmilitar nga kasarabutan nga Reciprocal Access Agreement ngan Acquisition ngan Cross-Servicing Agreement, pagpalit han mga daan nga armas ngan bokis de gerra, ngan pagbaligya han barato nga kusog pagtrabaho han mga Pilipino.

Ha Japan, naghimo han mga protesta, porum, ngan photo exhibit an mga grupo nga Pilipino ngan Japanese agud kundenahon an natikahilugag nga panmilitar nga sumpayan ngan pagbabaligya han armas ha Pilipinas. Ginpangunahan an mga aktibidad han Bagong Alyansang Makabayan-Japan, Network Against Arms Trade, ngan Japan Campaign for Human Rights in the Philippines. Sering nira, an pagbabaligya han mga armas ha Pilipinas nasuporta ha hiluagan nga pagtalapas han rehimen Marcos ha tawhanon nga katungod.

Plano nga paliton han rehimen an

mga daan nga barko (Abukuma-class) han Japan, Type 88 *missiles*, ngan iba pa nga higamit militar. Agud pondohan ini, mangungutang hi Marcos han ¥64.38 kabilyon (\$413 kamilyon) tikang ha Japan ha ilarum han Official Development Assistance.

Ha Pilipinas, nagprotesta an mga progresibo nga grupo hirani ha embahada han Japan hadton Mayo 26 agud manawagan han hustisya para ha mga biktima han pananakop han Japan hadton Ikaduha nga Gerra Mundyal, partikular an mga krimen kontra ha mga inuripon nga *comfort women*. Sering nira, pagpamatuod han pagigin

sunud-sunuran hini ha pakana nga gerra han US ha Asia an pagtugot han rehimen Marcos nga utro nga tuma-mak ha katunaan han Pilipinas an mga sundalo nga Japanese.

Kadungan han panmilitar nga karukayaknon, ginrakudako ni Marcos an saad nga ₱56.3 kabilyon nga pamumuhunan tikang ha upat nga kompaniya nga Japanese nga ginlalauman nga maghihimo han 10,000 nga trabaho. Sugadpaman, sigon ha Pagkaka-kaisa ng mga Manggagawa sa Timog Katalugan, waray bisan san-o nga nagdurot han kauswagan an pamumuhunan nga Japanese. Nakatadong ini nga mga operasyon ha Pilipinas ha proseso nga *labor-intensive* o marukimot an gamit nga kusog-pagtrabaho. Nagpapabilin nga himubo an suhol ngan limitado an benepisyo han mga trabahador, samtang an kita iginbalhin pabalik ha Japan. **AB**

Tikang ha *paypay* 5

hiya ha anuman nga pakikig-erestorya pankamurayawan ha rebolusunaryo nga kagiusan agud solbaron an gamot han armado nga sumpakiay.

Gintataglawas ni Teodoro an pinakaniyutiyon ngan militarista nga kinaiya han reaksyunaryo nga estado han Pilipino. Syahan hiya nga nagserbe nga sekretaryo ha depensa han korap nga rehimen Arroyo. Antes magin sekretaryo han korap liwat nga rehimen Marcos, nagserbe hiya ha *board of directors* han langyaw nga kompaniya ha pagmimina nga Sagittarius Mines, Incorporated. Kilalado an kompaniya ha pangangagaw han tuna han mga B'laan para ha Tampakan Copper-Gold Project ngan brutal nga panmuyopoy ha ira pag-ato.

Tikang hiya ha pamilya nga Cojuangco, usa nga pamilya han mga berdugo nga agaron maytuna ngan burukrata kapitalista. Nagin kongresista hiya han syahan nga distrito han Tarlac tikang 1998 tubtub 2007. Nag-ambisyon hiya nga magin presidente hadton 2010 kundi napakyas. Hadton 2022, gin-atentar niya nga makig-alyansa kan Sara Duterte agud himuon hiya nga bise presidente hini. Umangkong hiya ni Eduardo "Danding" Cojuangco Jr, prinsipal nga kroni han pasista nga diktadura ni Marcos Sr, sugad liwat han hadto anay presidente nga Corazon Aquino, nga lanong naman ha mga pagmasaker han mga sakada ngan parag-uma. **AB**

Operasyon isnayp, iginlansar han BHB-Northern Samar

NAGLANSAR HAN OPERASYON nga isnayp an usa nga yunit han Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Northern Samar (Rodante Urtal Command) kontra ha mga sundalo han 19th IB nga nakabase ha detatsment ha Barangay Geparayan de Turag, Silvino Lobos, Northern Samar hadton Mayo 22. Pag-imponer han hustisya ha luun-luon nga mga krimen han 19th IB ha masa nga parag-uma an armado nga aksyon.

Maiha na nga gin-aantos han mga residente han Silvino Lobos an panlasurbo han pasista nga militar ha ira komunidad. Kasapit la an nasering nga detatsment han mga kabablayan ngan tungod ha sobra nga kadamo han pasista nga tropa ha kampo nakasalado hira ha mga sibilyan. Niruniyan liwat an mga pankombat nga operasyon nga nagsasamok ha pagpapakabuhi han masa.

Samtang, napatay ha armado nga aksyon han BHB-Northern Negros (Roselyn Jean Pelle Command) an usa nga sundalo han 79th IB nga nag-ooperasyon ha Sityo Cagayon I, Barangay Tamlang, Escalante City, Negros Occidental hadton Hunyo 1. Agap nga nakaglansar han depensa an yunit han hukbo han katawhan kontra ha tikahirani nga tropa ha ira kampo. Tampalong ini ha pauru-utro nga deklarasyon han reaksyunaryo nga estado ngan han armado nga makinarya hini nga waray na nakatindog nga prente gerilya ha erya.

Kahuman han agway, ginpapintas han 79th IB an pankombat nga operasyon ngan militarisasyon ha barangay. Pwersahay nira nga ginpa-ebakwet an 150 kapamilya o 554 nga indibidwal nga temporaryo nga nagkakampo ha Tamlang Elementary School ha sakob han usa kaadlaw.

TakboBato

pataraw-an nga uyag *online*, **basar ha pagkaripas ni Bato de la Rosa ha sakob han Senado** hadton Mayo 11 agud dalaganan an mga ahente han NBI. Pira kamilyon na an nag-uyag hini.

276.7%

an **dugang nga karne nga gintugutan han rehimen Marcos** nga ig-import ha 2026, tikang 54,210 ngadto 204,210 metriko tonelada, subay ha EO 116. Babahaon hini an merkado ha kahibangan han lokal nga prodyuser han baktin, samtang diri naman nahimubo an presyo han karne ha mga merkado.

Nobyembre 30, 2026

gintalaan han ICC Trial Chamber III nga **pagtikang han pagbista kan Rodrigo Duterte** para ha mga krimen kontra ha katawhan; kada adlaw an pagbista tubtub mahiabtan han *recess* an korte.

27

kadam-an **trabahador, an namatay** han matimpag an gintitindog nga bilding ha Angeles, Pampanga hadton Mayo 24. Waray sadang nga pagtagad ha katalwasan han mga trabahador ha lugar han panrabaho.

8,766

kahoy an **namemeligro o kalakip ha listahan nga pupudlon** para ha SLEX Expansion ha Laguna han San Miguel Corporation; dugang ini ha yukut-yukot nga ginpulod na han kompaniya para ha SALEX Project ngan yukut-yukot nga kahoy nga bakhaw para ha New Manila International Airport sa Bulacan.

₱75 kamilyon

an **ginmalgastar han mga Villafuerte** han Camarines Sur para ha 6 kaadlaw nga Ka-ogma Festival imbes nga batunon an panginahanglan han mga Bicolano. Ginlansar an mga konsyerto ngan iba nga panliawan nga aktibidad ha gin-agaw han mga Villafuerte nga tuna ngan umhanan ha bungto han Pili.

49

la ha 191 nga nasud an **binotos ha Pilipinas** ha paglanat han rehimen Marcos nga maeleher ha UN Security Council komo diri permanente nga membro; naperdi ini han Kyrgyztan ha ginsesering nga kontra-US ngan kontra-Israel nga botos nga 142

150 KATUIG

na nga balay han pamilya ni Gregoria de Jesus, membro han Katipunan ngan asawa ni Andres Bonifacio, an **ilgal nga gindemolis ha Quiapo, Manila**. Usa ini ha nasasalin nga balay nga bato tikang ha urhi nga parte han ika-19 kasiglo.

Super El Niño, ginkakabarak-an han mga parag-uma ngan parupangisda

Nagpahimatngon an Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP) kontra ha namamangpangan nga super El Niño ha butnga han 2026 tubtub ha temprano nga parte han 2027. Para ha mga parag-uma ngan parupangisda, nangangahulugan ini han pagkawara han ani, dugang nga paghitaas han gas-tos ha produksyon, kakulangan ha tubig, ngan grabe nga kagutom.

Sigon ha Philippine Atmospheric, Geophysical and Astronomical Services Administration, mayda 62% nga tsansa han El Niño ha Hunyo tubtub Agosto, nga mahitaas ngadto 82% ha katapusan han tuig. Ginlalauman nga aabaton an pinakagrabe nga epekto hini tikang Oktubre tubtub Disyembre. Aada ha 49 nga lugar ha Vi-sayas ngan Mindanao an ginlalauman nga makakaeksperyensya han mas himubo tanding ha regular nga uran, paghitaas han temperatura, ngan grabe nga kathuraw. Ha luyo nga ba-hin, mangangahulugan naman ini han mas panalagsahon, kundi mas mag-kusog nga bagyo yana nga tuig.

Destroso ha mga parupangisda ngan parag-uma

Ha panahon han El Niño, mas hi-mubo an kita han mga parupangisda durot han pag-iban han isda ha dagat ngan pagkamatay han mga bahura nga nagseserbe nga bunayan ngan dangpanan han gudti nga isda. Nahitaas an posibilidad han pagkamatay han mga isda ngan *red tide*. Tungod ha sobra nga pa-so, maiibanan liwat an oras ha pagpalawod han mga parupangisda ngan nagigin mas bulnerable hira ha *heatstroke*.

Dako nga problema ini ha seguridad ha pagkaon tungod kay aada ha 42.2% han surok han protina han mga Pilipino an isda. Kasunod han bugas, ikaduha ini ha prinsipal nga pagkaon han ka-tawhan. Kun magluluya an urhi, segu-rado an paghitaas han presyo han isda ha merkado nga madugang ha natikahita-as na nga presyo han bugas ngan iba pa nga pagkaon.

Samtang ha mga tanuman, sigon ha KMP, iginpapakita han pauru-utro nga kalamidad han El Niño an maiha na nga pagpapasibaya han estado ha agrikultura: an diri sadang nga iri-gasyon, kakulangan ha subsidyo ha produksyon, pagsarig ha importas-yon han pagkaon, ngan kawaray han tinuod nga reporma ha tuna.

Kasubo han mga parag-uma han Bicol, Cagayan Valley ngan Panay

Maiha na nga ginsusugbong han mga parag-uma an bug-at han susru-nod nga kalamidad samtang waray pulos ngan waray suporta an estado ha ira mga panginahanglan. Labaw pa nga nagpapabug-at ha ira kamuta-ngan an hitaas nga presyo han *diesel* ngan *farm input* sugad han abono du-rot han imperyalista nga gerra han US ngan Israel ha Middle East. Ha hulga han Super El Niño, mas grabe nga pag-aantos an ginlalauman han mga pa-rag-uma.

Ha Bula, Cama-

rines Sur, labot ha hampak han kali-bungan, sobra nga nagpapakuri ha mga parag-uma an tigda nga nahita-as nga presyo han mga kagarastuhan ha pagtatanum. Ha usa kaektarya nga hagna nanginginahanglan han 249 kalitro han *diesel* para ha trak-tora ngan *water pump* nga nabalor han masobra ₱21,000. Dugang pa dinhi an abono nga nabalor han ha-ros ₱15,000 para ha Triple 14 ngan Urea. Ha kabug-usan, naabot ha la-hos ₱36,000 an patikang nga puhu-nan ha krudo ngan abono pa la—wa-ray pa an gahi, pestisidyo, ngan plete ha pagtrabaho. Tungod dinhi, damo nga parag-uma an napipiritan nga umundang ha pagtatanom agud ma-likyan an pagkalumos ha utang.

Dugang pa hini, damo nga parag-uma an diri pa liwat nakakahaw-as o yana nga tuig pa la nakababawi ti-kang ha destroso nga gindurot han mga nakalabay nga kalamidad, kala-kip an ₱2.1 kabilyon nga pagkalugi ha agrikultura ngan pangingsda ha Bicol hadton 2024. Mayda mga katu-naan nga diri pa liwat natatanuman tungod ha natirok nga lagay ngan baras tungod han pira kabeses nga pagbuto han bulkan nga Mayon.

Ha Cagayan Valley, nagdeklara hadton Marso an lokal nga gubyrno han Isabela han *state of calamity* tungod ha maiha nga kathuraw. Ha Tugue-garao City, inabot ha 3,000 nga parag-uma han mais an naapektu-han han kawaray uran. Gintatantiya nga aada ha ₱2.3 kabilyon nga balor han ani an nahibang o 80% han pananum.

Naggrabe an pag-inantos han mga parag-uma tungod ha paghitaas han presyo han la-na. Inabot na ha ₱110-₱125 kada litro an gas-tos han mga parag-u-ma para ha patubig. Nagin ₱2,500 na an

Sundan ha paypay 9

Krisis ha Senado: Espiho han kadunungan han burukrata kapitalismo

Ha nakalabay nga mga semana, testigos an katawhan ha agway ngan agaway han mga burukrata kapitalista ha pamunuan han Senado. Ha usa nga gapil an grupo ni Sen. Tito Sotto, nga nagdeklara komo "bag-o nga mayoriya" ngan mayda 12 nga senador. Ha luyo nga gapil an grupo ni Sen. Allan Peter Cayetano nga mayda 10 nga senador, tikang ha daan nga 13. Antes hini, napwesto ni Cayetano an iya kalugaringon ha kudeta kontra kan Sotto hadton Mayo 11 han palutawon niya hi Sen. Ronaldo dela Rosa tikang ha 6-kabulan nga pagtinago agud ibotos hiya. Kahuman han pagkaripas ni dela Rosa tipabalik ha iya gintaguan nga luho, pag-aresto kan Sen. Jinggoy Estrada ha kaso nga pandambong ngan pagbaliskad ni Sen. Chiz Escudero, naibanan an mayoriya ni Cayetano.

Landaw ha agaway ha liderato an kalisang han mga burukrata kapitalista nga protehiran an ira mga kalugaringon ngan kada tagsa nira nga barkadahan. Aada ha sentro hini an pagduso han kampo ni Cayetano nga igdelatar ngan hul-os nga igbasura an kaso nga *impeachment* kontra kan Vice President Sara Duterte. Ginlilikyan liwat hini nga mapadig-on an report han Blue Ribbon Committee diin

gin-ngaranan an pira ha mga senador ha iya kampo nga dabi ha mga korapsyon kasumpay han mga proyekto nga *flood control*.

Kadungan hini, agresibo nga iginduduso han kampo ni Cayetano an mga pagbista agud tudlukon an papel ni Ferdinand Marcos Jr, hasta han iya mga alyado ngan upisyal, komo aada ha pungkay han mga anomaliya ha *flood control*. Kada usa ha

ira nananalinguha nga isalbar an ira mga kalugaringon kontra ha mga kaso nga korapsyon, pagkarawat han suhol, pagpapariko ha pwesto ngan kriminal nga baratunon.

Nakatan-aw an duha nga kampo ha eleksyon 2028 diin ginlalauman nga mapungkay an banggaay han barkadahan han mga Duterte nga gintataglawas ni Cayetano ngan an kampo han mga Marcos nga gintataglawas ni Sotto, kakunsabo an mga senador han Liberal Party ngan Akbayan.

Hadton syahan nga semana han Hunyo, naglansar han serye han protesta an mga nasyunal demokratiko nga grupo ha Senado agud kundenahon an pagdepensa han mga membro hini ha mga korap ngan kriminal nga upisyal, ngan pagpapasulong han makaiya nga interes. Panawagan nira an kamatuoran, baratuon ngan hustisya. AB

Tikang ha paypay 8

gastos para ha *water pump* tikang ha ₱1,200 kada adlaw, samtang hinitaas tikang ha ₱1,600 an kada sako han pestisidyo ngadto ha ₱1,900.

Nagpapabilin liwat nga barat an suhol han mga trabahador ha uma. Aada ha ₱300 kada adlaw an suhol ha katubuhan, samtang aada ha ₱500 kada tonelada an kita ha sistema nga pakyawan. Para ini ha 11 kaoras nga trabaho para ha 10 katonelada kada adlaw nga kota. Aada naman ha ₱500 kada adlaw kada ektarya an suhol han mga trabahador ha uma ha maisan ngan humay. Lakip hini nga kantidad an pagkaon ngan pasahe.

Ha Panay, nagdurot han pagmara han mga umhanan ngan paghimubo han lebel han tubig ha Maasin Dam an grabe nga kathuraw. Inabot ha masobra ₱200,000 an inisyal nga pagkalugi ha mga nakarag nga utanon, humay, ngan prutas. Nahireport liwat ha San Dionisio, Iloilo an pagkamatay han mga inataman nga hayop, nga nagresulta ha pagkalugi han gintatantiya nga masobra ₱70,000.

Nananawagan an mga parag-uma ngan parupangisda han agap nga aksyon tikang ha guberno, kalakip an pagdeklara han *state of imminent disaster*, paghatag han subsidyo, *crop insurance*, sadang nga kompensasyon, pagpapahiluag han irigasyon, pagpaundang ha importasyon, ngan pagbasura ha Oil Deregulation Law.

Gintagan duon han KMP nga tubtub nga nagpapabilin nga nakasarig ha importasyon an agrikultura ngan waray tinuod nga reporma ha tuna ngan mahinungdanon nga suporta ha lokal nga produksyon, magpapabilin nga vulnerable an sektor ha mga kalamidad nga durot han grabe nga pagbabag-o ha klima. AB

Paghibang ha kalibungan para ha ganansya han mga korporasyon, gin-aatuhan

GINKUNDENAR HAN MGA grupo nga makakalibungan ngan minoriya an padayon nga paghibang han kalibungan agud tagan lugway an mga dagko nga proyekto nga imprastratura ngan pagmimina.

Ha Laguna, nagmartsa an mga residente han Pakil ha pangunguna han Mamamayang Nagmamahal sa Pakil hadton Mayo 30 agud tipahan an pagtitindog han Ahunan Dam ha bukid han Ping-as. Gintatagad nga sagrado an bukid ngan importante nga surok han malimpyo nga tubig, irigasyon, ngan pakabuhian.

Ha Romblon, napahunong han protesta hadton Mayo 25 han masobra 500 nga residente han Barangay España ngan kasapit nga mga komunidad ha San Fernando, Sibuyan Island an plano nga pagmimina han Altai Philippine Mining Corporation. Igingdungan an paggios ha sesyon han Sangguniang Barangay. Target han operasyon nga mina an 1,580 kaektarya hin katunaan ha San Fernando para ha gintatantiya nga 50,000 katonelada nga *nickel ore*.

Ha Manila, napiritan an Department of Environment and Natural Resources ngan San Miguel Corporation ni Ramon Ang, nga igsuspendir an pagpulod han mga kahoy ha kahilab-an han Quirino Avenue kahuman han mga protesta nga ginpangunahan han Kalikasan People's Network for Environment hadton Mayo 26 ngan han makusog nga pampubliko nga opinyon. Naabot ha 617 nga kahoy an napulod antes an suspensyon.

Dugang nga paghuhukas ha dunot nga edukasyon

Dugang nga ginuhukasan han panibag-o nga reporma han rehimen US-Marcos ha *general education* o GE an dunot nga sistema ha Pilipinas. Iginduduso han Commission on Higher Education (CHED) an proposisyon nga Reframed General Education Curriculum Component (RGECC). Tuyo hini nga ibanan an rekisito nga asignatura nga GE tikang ha presente nga 36 ngadto ha 18 kayunit na la. Target ini nga igpailarum ha "pilot" (eksperimento) nga pagpapatuman ha akademiko nga tuig 2026-2027, diin utro nga iibanan an mga kurso hiunong ha kasaysayan, panitikan, ngan etika.

An GE amo an mga kurso nga naghahatag hin batakan nga pundasyon ha kolehiyo sugad han Filipino, panitikan, kasaysayan, pilosopiya, ngan etika nga ginsesering nga nakakabulig ha pagmolde ha kritikal nga panhunahuna. Kasumpay an RGECC han pagbabag-o hadton 2013 (CHED Memorandum Order No. 20) nga nag-ubos han GE yunit tikang 42-64 ngadto 36 subay ha kumpas han "globalisasyon," K-12, ngan integrasyon ha ASEAN, nga nagtanggap ha Filipino ngan Panitikan komo mga yawe nga asignatura.

Pagtipa han mga akademiko ngan magtuturdo

An susrunod nga porum ngan paggios hadton Mayo an nagduso ha CHED nga ig-anunsyo an pag-ugsod ha eksperimento nga pagpapatuman ha RGECC hadton Mayo 13. Antes hini, nangalap han pirma para ha petisyon kontra RGECC an sektor. Pinirma an mga nasyunal nga alagad han sining, propesor, ngan mambaralaud.

Signon ha General Education Movement (GEM), an pag-ugsod, kadaugan han kolektibo nga pag-ato, kundi diri ini sadang tungod kay nagpapabilin an sentral nga problema: an pagbabag-o ha istruktura han edukasyon subay ha merkado ngan neoliberalismo. Katuyuanan han RGECC nga himuon nga "andam ha trabaho" an mga estudyante ngan hurmaon hira komo tiniyupi ngan mahuyo nga kusog pagtrabaho para ha mga langyaw nga korporasyon ngan dagko nga kumprador burgesya, samtang gintatanggal

an aspeto nga "makatawo" han paghibaro. Hulga liwat ini ha pakabuhian han gintantantiya nga 60,000-90,000 nga kontraktwal, partaym, ngan diri permanente nga magtuturdo nga posible nga matanggal.

Iginduduso han GEM an hul-os nga pagbasura ha RGECC. Panawagan liwat nira an tinuod ngan nasyunal nga pag-analisar ha presente nga kurikulum ha GE, pagbabalayan ha bag-o nga kurikulum ha demokratiko nga pamaagi ngan pagdiri ha ngatanan nga porma han pagtanggap ha trabaho nga igbubunga han rebisyon ha GE.

Oryentasyon han sistema ha edukasyon

Iginladawan han rebolusyunaryo nga grupo nga Katipunan ng mga Gurong Makabayan (Kaguma) an reporma komo "pinaka-agresibo" nga pagbabag-o han istruktura ha edukasyon ha balayan han neoliberalismo. Samtang ginkikilala an natikahiluag nga paggios kontra ha reporma, iginpahayag han grupo nga diri kinahanglan mahulog an katawhan ha litag nga manawagan nga "bumalik" ha sentro nga katuyuanan han GE.

Nagtikang an GE ha programa nga Great Book nga gintawag nga Contemporary Civilization han Columbia University. Ini an nagin modelo han GE ha bug-os nga kalibutan nga baton han burgesya ha "barbarismo" nga kunuhay nagresulta han Syahan nga Gerra Mundyal. Gin-gamit an GE ha pag-antum nga makakahimo ini hin usa nga "mas murayaw, makatawo ngan patas nga katilingban" ha but-

nga han naeksister nga imperyalista nga mga sumpakiay.

Ha sentro hini, tuyo nga igbirikis an oryentasyon han GE ha Pilipinas tungod ha pundasyon ngan kasaysayan hini. "An tambal gud la ha sobra nga komersyalisado ngan ini nga paninilo han mga korporasyon amo an usa nga militante ngan diri napaperdi nga kagiusan masa nga napasulong han edukasyon nga nakadisenyo para ha nasyunal nga industriyalisasyon ngan tinuod nga nasyunal nga pagtatalwas," pahayag han grupo.

Kausa ha pakigbisog kontra ha dunot nga sistema han edukasyon an Kabataang Makabayan (KM). Sering hini, kinahanglan padayon nga pagiuson an kabatan-unan nga Pilipino agud ulangon an reporma ha GE nga pursigido nga magbubutang ha katapangan ha mga kabatan-unan. "Kinahanglan ipakigbisog han mga kabatan-unan an edukasyon nga nageseserbe ha interes han nasud ngan katawhan," pahayag han KM.

Iginpapasulong han Kaguma, KM ngan bug-os nga National Democratic Front of the Philippines an usa nga patriyotiko, siyentipiko ngan makamasa nga edukasyon komo pansaliwan ha kolonyal, komersyalisado ngan mapan-gipit nga edukasyon ha nasud. Hul-os nga makakab-ot ngan mahipapatuman la an sugad hini nga tipo han edukasyon ha pagpapabagsak ha presente nga dunot nga bagakolonyal ngan bagapyudal nga katilingban Pilipino pinaagi han demokratiko nga rebolusyon han katawhan.

Kabatan-unan kontra ha *Red-tagging* ngan panmuypoy

NAGPROTESTA AN MGA estudyante han University of Santo Tomas (UST) hadyon Mayo 28-29 kontra ha natikagrabe nga panmuypoy ngan *Red-tagging* ha sakob han unibersidad. Ginkundenar nira an "notice to explain" nga iginpan-dara ha tulo nga lider-estudyante han Kabataan Partylist-UST Artlets nga hira Raven Racelis, Ray Manuel, ngan Kerby Calizar. Iginlalawad an kaso ni Prof. Marlon Villarin kahuman komprontahon han mga estudyante an NTF-Elcac ngan AFP ha kampus. Pag-insister han mga estudyante, talapas ha akademiko nga katalwasan ngan sistematiko nga pan-gigipit ha mga kritikal nga tingog an araba.

Ha Iloilo City, mahugot nga gintipahan han mga estudyante han West Visayas State University an pag-imbistar kan Lt. Gen. Antonio Nafarrete, kumander han Philippine Army, komo bisita nga tagapagyakan ha ira adlaw han pagkilala hadton Hunyo 3. Nagsul-ot han itom nga *ribbon* an mga estudyante hiton nga adlaw komo simboliko nga pagtipa. Sering nira, insulto ha integridad han unibersidad an paghatag dungog ha usa nga upisyal militar nga dabi ha mga pagtalapas ha tawhanon nga katungod.

Ha Davao City, nagprotesta an mga kabatan-unan ngan lider-estudyante tikang ha UP Mindanao hadton Hunyo 2 agud kundenahon an *Red-tagging* ha rehiyon. Kasumpay ini han igin-gawas han PNP ha bungto han Cateel, Davao Oriental nga usa nga "Active Wanted Persons" poster hadton Mayo 27 diin kadam-an ha gin-ngaranan mga lider kabatan-unan. Iginbubutang hini ha kadelikaduhan an kinabuhi ngan seguridad han 14 nga gin-ngaranan ngan ira mga pamilya.

Negosasyon ha kamurayawan han US ngan Iran, suspendido

NAG-ANUNSYO AN IRAN hadton Hunyo 1 nga iginsuspendir hini an partisipasyon ha negosasyon ha kamurayawan ha US kasumpay han gerra. Bunga ini han pag-atake ngan panmomba han Zionista nga Israel ha Lebanon nga butaray nga pagtalapas ha balayan para ha ukoy-bubto. Kasumpay hini, utro nga hul-os nga igeserra han Iran an Strait of Hormuz.

Sigon ha Iran, "an pagtalapas ha usa nga natad, pagtalapas ha ukoy-bubto ha ngatanan nga mga natad." Hadton Mayo 31, igin-anunsiyo mismo han puno nga ministro han Zionista nga Israel nga hi Benjamin Netanyahu nga ginmanduan niya an iya militar agud pahiluagon ngan papintason an mga operasyon ngan maniobra nga militar ha Lebanon. Susrunod an mga panmomba hini nga nagpatay ngan nakasamad ha damo nga sibilyan ha Lebanon.

Kahuman umukoy an negosasyon, gin-atake han US hadton Hunyo 3 an Qeshm Island ha Iran nga ginsesering nga nagruba ha mga misayl ngan drone han nasud. Ginbansagan ini han US komo pitad han "pagdedepensa ha kalugaringon." Binulos han pag-atake an Iran ha mga base ngan pasilidad han US ha Kuwait ngan Bahrain.

Hadton Mayo 28, luun-luon nga mga bag-o nga sangsyon an igin-imponer han US ha Iran.

Aton an Kinse. Nagprotesta an mga grupo han parupangisda ha pangunguna han Pamalakaya ha atubangan han Department of Agriculture ha Quezon City hadton Mayo 28 agud kundenahon an pagdamo han komersyal nga parupangisda ha sakob han 15 kakilometro nga *municipal waters* nga gintugutan han desisyon han Korte Suprema hadton Disyembre 2024. Paghandum liwat an protesta ha National Fisherfolk's Day hadton Mayo 31.

Parupaninda kontra imperyalista nga gerra. Ha Tuguegarao City, gatus-gatos nga parupaninda ha Mall of the Valley an nagpirma ha petisyon nga nananawagan han agap nga pagpapaundang ha gerra nga agresyon han US-Israel ha Iran. Kadungan hini an panawagan para ha pagpahimubo ha presyo han lana ngan paghatag han suporta nga pinansyal ha gudti nga parupaninda. Sering nira, binagsak hin haros 60% an ira kita tungod ha paghitaas han presyo han lana.

"Poorest de Mayo" han kablás. Iginlansar han mga progresibo nga grupo ha Metro Manila an tulo nga burublag nga parada nga "Poorest de Mayo" hadton urhi nga semana han Mayo komo mahimuon nga protesta kontra ha kakurian. Tikang ha tradisyunal nga Flores De Mayo, sul-ot han mga nagpartisipar an himo nga ginresaykol nga materyales nga nag-eespiho ha mga isyu han katawhan. Kalakip dinhi an kawaray han pakabuhian, himubo nga suhol, demolisyon, krisis ha edukasyon, paghibang han kalibungan, ngan pagkukuri durot han mga gerra han US ngan Israel ha Middle East.

Imbestigahan an sunog ha Delpán. Nanawagan an Kadamay han agap nga imbestigasyon ha sunog ha Parola Compound, Delpán, Binondo ha Manila nga naglarab hadton Mayo 23. Inabot ha 7,123 nga residente an nawarayan hin urukyan ngan temporaryo nga naukoy ha mga *evacuation center* tungod ha sunog. Ititindog ha komunidad an North-South Harbor Bridge Project han kumprador burgesyá nga hi Enrique Razon Jr. Kaparte han proyekto an usa nga 2.02 kakilometro nga tulay nga magsusumpay ha Barangay 20 (Parola) ha North Harbor ngan Barangay 649 (Baseco) ha South Harbor. Igin-anunsiyo an pagtitikang hini hadton Mayo 22, usa kaadlaw antes an sunog.

Kambalingan, utro nga igin-insister. Ha usa nga porum hadton Mayo 25, utro nga nanawagan an mga bakwit han Marawi para ha Kambalingan o talwas, disente, ngan tinuod nga pagbalik ha ira mga komunidad. Tuhtub yana, damo nga residente an diri gintutugutan makabalik, samtang gintitindugan na han mga proyekto nga imprastraktura an ira tuna. Ginsusukna han mga grupo an paghatag prayoridad ha marahalón nga proyekto tanding ha bataan nga serbisyo ngan an malangan nga proseso han paghahatag kumpensasyon. Aada ha 3,187 o 22% pa la an naproseso tikang ha 14,497 nga aplikasyon, nga dugang nga nagpapakuri ha mga biktima.

Natikapintas nga agresyon ngan pangginginlabot han imperyalismo nga US ha Latin America

Ha naglabay nga bulan, naggrabe an opensiba nga iginlalansar han imperyalismo nga US, ha pangunguna han presidente hini nga hi Donald Trump, kontra ha mga nasud ha Latin America. Ginpapayungan han "Trump Corollary" o kasumpay han doktrina nga Monroe an presente nga pangatake, agresyon ngan pan-gigipit.

Venezuela. Naghimo han "evacuation drill" an mga sundalo han US ha sentro han Caracas ha Venezuela hadton Mayo 23. Duha nga helikopter nga mayda sakay nga mga sundalo nga Amerikano, mga ambulansya, bumbero ngan iba pa nga pan-seguridad nga pwersa han US an nag-partisipar ha aktibidad. Ginpamunuan mismo han pinuno han US Southern Command nga hi General Francis Donovan an panmilitar nga aktibidad.

Gintugutan ini han gubyerno han Venezuela ha ilarum ni Delcy Rodriguez, natindog nga presidente han nasud, ha tahub han "istandard nga mga pandiplomatiko nga seguridad ngan mga protokol ha proteksyon." Atubangan han pan-gigipit ngan pananarhug han US, sinulod hi Rodriguez ha magkalain-lain nga kasarabutan ha pulitika ngan ekonomiya kaupod an gubyerno nga Trump han US. Kalakip dinhi an mga "ehersisyo nga panseguridad." Kasunod ini han pagsikmit han US ha hadto anay presidente han Venezuela nga hi Presidente nga Nicolás Maduro ngan iya asawa nga hi Cilia Flores hadton Enero 3.

Ginsukna han magkalain-lain nga grupo ha Venezuela an panmilitar nga ehersisyo nga sering nira butaray nga pangginginlabot ngan pagtalapas han US ha soberaniya han nasud. "No to the drill! Yankee go home!" an panawagan han mga nagprotesta.

Cuba. Ginpatukan han sangsyon ngan ginsalawdan han mga reklamo han US an mga pinuno han gubyerno ngan rebolusyunaryo nga lider ha Cuba. Hadton Hunyo 4, direkta nga ginpatukan han sangsyon han US Treasury Department hi Cuban Presidente Miguel Díaz-Canel, an iya pamilya, ngan mga suok

nga kaurupdan han mga Castro. Kadungan ini han panibag-o nga pananarhug ni Trump kontra ha nasud nga "papanginanuon" kahuman han Iran.

Hadton Mayo 20, nagsalawad han mga reklamo an US Department of Justice kontra kan Raúl Castro, 94, rebolusyunaryo nga lider, heneral ngan hadto anay presidente han nasud. Ginkasuhan hiya han US kasumpay han pagpapabagsak ha duha nga edro ha Cuba hadton 1996 nga gamit hadto han mga pwersa nga maka-US ha pangginginlabot ha Cuba. Ginsukna han mga upisyal han Cuba ini nga pitad nga ginsesering nira nga gagamiton la komo rason agud atakihon an nasud, sugad han ginhimo ha Venezuela.

Bolivia. Atubangan han natikagrabe nga krisis ha ekonomiya ngan natikabagsak nga kalidad han kinabuhi, ginkundenar han katawhan nga Bolivian an pagigin sunud-sunuran han nakalingkod nga rehimen ha mga dikta han US. Klaro ha ira nga pagtraydor ha soberaniya han nasud an pagpabor han rehimen Paz ha US ngan mga langyaw nga kompaniya. Nagpapadayon an pankabug-usan nga welga han

mga trabahador ngan anakbalhas han Bolivia nga gintikangan hadton Mayo. Paralisado an damo nga mayor nga syudad ha nasud.

Dugang pa nga ginkangalsan han mga welgista an butaray nga pagsubporta han US ha pagbubungkag ngan pasista nga panunupil ni Paz ha mga paggios. Maaram hira nga ginsusulayan han US an rehimen tungod kay yawe ini para madambong an natural nga karikuhan han Bolivia. Ginkundenar nira an pangginginlabot han US ha nasud, kalakip an tarhug nga sikmiton hi Evo Morales, kontra-imperyalista nga lider ngan hadto anay presidente nga Bolivia.

Ginlalawayan han US an Bolivia tungod ha reserba nga *lithium* hini nga usa ha pinakadako ha bug-os nga kalibutan. Kaparte ini han gintatawag nga "Lithium Triangle" ha South America kaupod an Argentina ngan Chile. Hira an tulo nga nasud nga nananagiya han masobra 50% han kabug-usan nga *lithium* ha bug-os nga kalibutan.

Colombia. Butaray nga nangginginlabot an US ha presente nga nasunal nga eleksyon ha Colombia. Hadton Mayo 29, iligal nga nakigmiting hi US Senator Bernie Moreno ha mga konserbatibo nga kandidato han Colombia agud pag-usahon an Tuo kontra ha progresibo nga kandidato nga hi Iván Cepeda ha tiarabot nga *runoff* ha Hunyo 21. Kaparte hi Moreno han 86 katawo nga delegasyon han US para magin "obserber" ha eleksyon ngan alipures hini para ha pangginginlabot.

Ha syahan nga *runoff* han eleksyon hadton Mayo 31, nanguna an pasista nga kandidato nga hi Abelardo de la Espriella nga mayda 43.7%. Kahuman han resulta, butaray hiya nga igin-endorso ni Trump para ha pinal nga eleksyon ha Hunyo. Ginsukna ini han presente nga presidente han Colombia nga hi Gustavo Petro komo pagtamas-tamas ha soberaniya han nasud. AB

